



030021758

42110

SEZONA 1925/26. 1. OKTOBRA 1925. — ŠTEVILKA 1.

# GLEDALIŠKI LIST

## KR. NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

IZHAJA 1., 10., 20. V MESECU

CENA 5 DIN

### Ifigenija.

(Opazke k vprizoritvi.)

Najdragocenejši vir vsega človeškega ustvarjanja na zemlji je hrepenenje. Hrepenenje je nesmrtno: od pamliveka živi v človeštvu, tisočliko se skuša razodeti, a vekomaj nepotešeno in nejasno, temno in zastrto nam je njegovo bistvo, kakor bistvo življenja in smrti. Nima cilja; komaj si ga stavi in doseže, ga zanika in si stavi novega. Najgloblje živi v verniku in umetniku: v religiji — objeti Zmisel in Vesoljstvo; v umetnosti — ustvariti Harmonijo in Lepoto. Nima imena; zato ima tisoč imen. Verniku je simbol hrepenenja Bog, umetniku pogosto Žena. Ivan Cankar je krstil svoje hrepenenje »Lepa Vida«, stari mojster Goethe »Ifigenija«.

Na obali barbarske, odljudne zemlje, kamor jo je prognala usoda, postaja Ifigenija in hrepeni domov,  
iskaje zemlje grške s svojo dušo.

In na duši ji leži prokletstvo rodu, grehi njenih prednikov. Zato hoče ostati čista in deviška, da bi izmila svoj dom, ko ji bo dano vrniti se. Na isto obalo prispè s svojim mladim prijateljem Piladom brat Ifigenije — Orest, z zločinom na duši. Kaznoval je verolomnost svoje matere Klitemnestre ter jo ubil, a zato so ga obsedli zli duhovi. In zdaj hrepeni po zdravju in miru svoje duše...

V tisočletja nazaj se je zamaknil duh poetov. Sesnoval je zgodbo, ki jo je obdelal že Evripides, a ustvaril ji je novo življenje, višje, resničnejše in globlje. Upodobil je v Orestu svoje hrepenenje iz duševnih nižin okrog sebe, iz sveta blodenj in razdorov v čistejši, solnčnejši, harmoničnejši svet antike. Dal je Ifigeniji poteze svoje plemenite prijateljice gospe Steinove. A vse to je samo golo, trhlo ogrodje. Poet je dahnil vanj dih nadzemskega življenja in večne lepote. Zato je delo zaživelo in živi danes — po 150 letih bolj nego ob svojem rojstvu.

To, kar dela Ifigenijo današnjemu modernemu človeku tako neizmerno privlačno, morda med Goethejevimi deli poleg Fausta najbolj, je njena visoka estetska vrednost in čudovita, v bajne npravstvene višine dvignjena postava junakinje te drame. To je morda

najlepši ženski lik, kar jih je ustvaril kdaj kak poet. Najvišja resnost in čistost veje od nje, resnost in čistost, kakršno razodeva Rafaelova slika svete Agate, katero je Goethe gledal na svojem italijanskem popotovanju v Bologni, dopolnjujoč poteze Ifigenije.

In najsi je delo v tehničnem oziru vplivano od francoske klasične drame, je vendar to eden najplemenitejših umetniških produktov, kar jih je ustvaril moderni duh v svojem dotiku z antiko. V marsikaterem pogledu smemo zato »Ifigenijo« imenovati sintezo antičnega in modernega duha. Saj se nam včasih pri čitanju zazdi, da je to več nego pisano delo, več nego drama: kakor molitev — povzdigovanje duhá!

Idejno jedro dela je to, kar je Goethe napisal igralcu Krügerju v podarjeni mu izvod »Ifigenije«:

»Jedes menschliche Gebrechen  
sühnet reine Menschlichkeit.« —

Ko je drama izšla (prvič jo je Goethe napisal v prozi l. 1779, drugič v prostih jambih l. 1780 in tretjič zopet v prozi l. 1781, nakar ji je l. 1786 dal sedanjo obliko), je vzbudila dokaj razočaranja. Občinstvo je od avtorja »Goetza« pričakovalo revolucionarnih gest, favstovstva, on pa mu je dal nekaj tako prosojnega, tako v globine duše potopljenega, da, željno spektakla na odru, ni vedelo, kaj bi s to Ifigenijo. In kakor neredko ob takih prilikah, so bili tisti, ki so delo svojedobno pravilno ocenili, doumeli in občutili, omejeni na ozek krog. No, mi danes, ki smo tekom stoletja doživeli že nešteto odrskih »revolucij«, smo končno prišli do prepričanja, da je najvišje merilo vsakega pesniškega umotvora (tudi odrskega) njegova pesniška sila. In velike pesniške sile »Ifigenije« ne more zanikati nihče.

Slovenska drama se mora oploditi s takimi inozemskimi deli. Zakaj za slovstvo narodov velja v neki meri isto, kar za sožitje ljudi. Ne laž, hlimba in ukana, — iskrenost, čistost duha.

Čista in brezmadežna je ta Goethejeva stvaritev.

Fran Albrecht.

## „Ifigenija“ v Goethejevem življenju.

»Ach, Du warst in abgelebten Zeiten  
meine Schwester oder meine Frau...«

To sta Goethejeva najbolj značilna stiha iz njegove prekrasne pesnitve: »An Charlotte von Stein.« Gospa Charlotta von Stein! Bila je izvoljena med ženami in poklicana deset let voditi duševni razvoj in polet velikana Goetheja. Vse njegove oboževaljice, stare in mlade, zanima vprašanje: Kakšno je bilo razmerje Goethejevo do Charlotte von Stein?

Goethe je kot 27 letna weimarska ekselenca in zmagovalec vseh ženskih src, genijalni pesnik, »božanski mladenič« v gospej Charlotti von Stein prvič v življenju spoznal ženo, ki se mu ni vdala, a vendar

z nežnostjo, plemenitostjo, visokim in globokim čustvom vezala in obvladala njegov nebrzdani značaj — in mu šele po petih letih — duševno prerojenemu — dala vso svojo ljubezen. V teh letih je vstvaril Goethe neumrljiva dela in med njimi svoje najlepše: »Ifigenijo na Tavridi«. On sam je Orest — tudi iz rodu Tantalovega. Njegova silna, nebrzdana, demonska veličina — to so furije — katerih ga je osvobodila čista, plemenita, jasna narava žene, ki je umirila in usmerila njegovo divjo silo v čiste harmonije. Ona je Ifigenija. V njenem čistem, ljubečem sesterskem objemu se vihar njegovih strasti poleže in spremeni človeštvu blagoslov.

»Oproščam se prokletstva, v srcu čutim!

Čujem, kako bežijo Evmenide  
nazaj v pekel, loputajoč za sabo  
železne duri v dalj odmevajoče.

Krepilne vonje izpuhteva zemlja  
in vabi na ravninah svojih me  
na lov za slast življenja, čin visoki«.

\*

Še par pripomb k naši vprizoritvi »Ifigenije«. Nemec posluša Ifigenijo na odru pobožno kakor v cerkvi službo božjo — znan mu je vsak stih, ki ga hoče vedno iznova uživati — zato je na nemških odrih vprizoritev Ifigenije največkrat v glavnem lepa recitacija na koturnu. Mene — Slovenko — pa je vodila misel, da pokažem v Ifigeniji rojakom Goetheja kot pesnika-realista, v kolikor ta njegova pesnitev to dopušča. — Ko sem spomladi poslušala »Medejo« ruskih igralcev, sem občutila, da njihovi realni odrski umetnosti dela stilizacija dikcije, ki jo stihii zahtevajo, zapreke. Zato sem se v celi svoji režiji Ifigenije posebno trudila kolikor mogoče nevsiljivo združiti stilizacijo govora z realističnim podajanjem.

Marija Vera.

## Frant Langer: „Periferija“.

Že stari znanci smo s gospodom Františkom Langerjem in »Kamela skozi ubo šivanke« nam ga je predstavila in pokazala v tako prijetni luči, da je bilo treba njegovo novo delo kar takoj poiskati.

Ta periferija! Kdo je ne pozna, ki pozna veliko mesto! Kdo ne pozna propadlih talentov, genialnih capinov, žensk, barab in brezdomcev tam ob kanalih, ki so jim dom, izpostavljen večnemu nemiru. Kdo ne pozna predmestnih krčem z birti, cipcami, tatovi! O vsakdo, ki je sprejemal veliko mesto vase, si je ogledal — enkrat vsaj — tak lokal, kraj — da so se mu zaspani živci zbudili.

Na tej »Periferiji« žive vsi ljudje drame in življenje njihovih duš je na periferiji. Franci, dečko poln najrazličnejših muh, dobričina, obsedi po nedolžnem eno leto v zaporu, ker je stal na straži, ko so skušali njegovi kolegi vlomiti v neko stanovanje. Ničesar ne izda, molči in odsedi. Potem se vrne in dobi dekleta, pri dekletu

neko noč tujega moža in ta tuji mož jih dobi od Francija po glavi. Samo na rahlo. Da si zapomni. Pa je reč taka, da je Franci spočit in da je le preveč pritisnil in da je možak mrtev. Zdaj se prične vsa reč. Včeraj se je vrnil iz luknje, kjer je on, revček, »piška«, po nedolžnem sedel in zdaj naj gre zopet zato, ker je nekdo mrtev in ki ga ni hotel ubiti. O ne! Pa se razvije stvar tako, da je petnajst slik zgodbe, kako je vražje seme Franci iskal pravičnosti, utehe in odpuščenja, kako se je sam javil policiji in priznal zločin in mu nihče ni verjel. Končno ga reši deklé, njegova Anči — izgubljenka.

\*

Zlezal je Langer iz žargona veseloigre daleč, daleč v metafizične regijone in to, kar odkriva v »Periferiji«, je vredno peresa genialnega avtorja. Njegovi junaki so iskreno občuteni in poslušalcem je treba samo srce odpreti, da jih sprejméjo vase. Vsi so stari znanci od nekoč: iz Prage, Dunaja — od kjerkoli... Z vsemi smo bili že skupaj.

Potem je še nekaj. Čeprav je milje širok in do malega izven lokalnega nacionalnega kolorita, je »Periferija« le izrecno slovansko delo z izrazito slovansko mentaliteto. In to dela delo toplo, ker približuje naše duše junakom drame in pot iz periferije do srca je ravna in močno razsvetljena.

\*

Ob tem času opravlja Langer službo vojaškega zdravnika v Pragi in piše za teater. S »kamelom« je romal v teatrsko puščavo in kjer se je ustavil, je zrastle zelena oaza zdravega veselja in smeha. »Periferija« pa je šele na poti in mi tu pri nas smo prvi, ki smo jo presadili izven čeških tal. Da bi ta cvet rastel in se razcvel pri nas — nam vsem in Langerju v dobro.

O s t.

## Eugen D'Albert: „Mrtve oči“.

Problem opere je z glasbeno dramo dosegel svojo kulminacijo, ne da bi se s tem približal svoji rešitvi. Nasprotno, danes občutimo nelogičnost opere kot umetniške forme ravno radi njene kristalizacije v glasbeno dramo bolj kot kdaj poprej.

Posledica tega je, da nas pri novosti najprej zanima vprašanje, ali je vsaj nekaj doprinesla k rešitvi tega perečega problema. Ker pa je v tem vprašanju najinteresantnejši moment — libreto, ni čuda, da posežem najprej po njem. Libreti, ki so služili za podlago t. zv. romantični operi, ali pa celo tipu italijanske in pa tudi veristične opere, tedaj libreti, katerih namen je bil, da so prinesli na oder več ali manj zapleten sujet, le da je dal priliko komponistu, da napiše par solo in ensemble stavkov, taki libreti so menda danes docela premagani. Moderni libreto potrebuje poleg močnega psihološkega, v prvi vrsti tudi muzikalni moment. Moderni libreto lažje pogreša zunanje dramatično dejanje kot pa intimne duševne konflikte, katere more izčrpno reproducirati edinole glasba.

Motreči »Mrtve oči«, posebno pa njihov libreto s tega stališča, se nam dozdeva, da vidimo v njih obliko umotvora bodočnosti. Ne trdimo s tem, da bi bil na ta način rešen problem opere, ampak ni izključeno, da smo na pravem potu k njega rešitvi.

H. H. Ewers je podal s svojim delom komponistu idejno in tehnično zelo mnogo. Z občudovanja vredno lahkoto mu je uspelo obdržati edinstvo dejanja in scene, kar daje delu klasičen profil. Njegov sujet je tako ustvarjen za razcvit, da dobiva pravilno obliko pravzaprav šele v glasbenem okvirju, in bi bil brez glasbe dramsko komaj izvedljiv. Dokler nam drama podaja z besedo le rezultat duševnega konflikta, nam glasba reproducira najsubtilnejše faze tega boja, ter ga sama razrešuje. Z drugimi besedami: na mesto dosedanje opere, katera je v stvari le vglasbena drama, mora priti tip, ki bo reševal vstvarjajoč iz čisto glasbenega momenta čiste psihološke probleme. Tem potom bomo najprej korigirali absurdnost opere.

»Mrtve oči« od daleč niso tista idealna rešitev, katero smo tu razložili. Nasprotno, i libreto i muzika tega dela tiče še globoko v veristični maniri. Ne smejo se pa pri tem prezreti momenti v tem delu, ki kažejo očitno tendenco, da se približajo idealnemu tipu glasbene drame.

V D' Albertu je Ewers našel komponista, kateremu je uspelo najti odgovarjajoči glasbeni izraz, in ki je — to je treba posebej omeniti — opustil čisto veristične manire (v »Nižavi«!) ter se pod vplivom impresjonistov močno približal absolutni glasbi. Pri tem pa mu je njegova briljantna tehnika bila še posebej koristna.

E. d' Albert, eden največjih živečih pianistov, je rojen 1864. v Glasgowu. Zgodaj se je posvetil tudi kompoziciji. Poleg komorne glasbe je napisal opere »Rubin«, »Ghisonda«, »Gernot«. Z gracijozno veseloigro »Odhod« je ustvaril mojstrsko delo v genru komične opere. »Flauto solo« mu je podal pendant. Vendar ga je še vedno mikala velika opera ter je napisal do sedaj še sledeča večja dela: »Nižava«, »Mrtve oči«, »Bik od Oliviere«, »Revolucijska svatba« itd.

\*  
\*  
\*

»Mrtve oči« prinašajo epizodo iz Kristusovih časov. Dogaja se ravno na Cvetno nedeljo in sicer pred samim Jeruzalemom, kjer doživljamo triumfalni vhod Odrešenika v židovsko mesto.

Na nekem holmu v bližini Jeruzalema stanuje rimski poslanik Arcejij s svojo krasno ali slepo ženo Grkinjo Mirtokle. Njena edina želja je, da bi spregledala, ker je prepričana, da bi tako spopolnila svojo srečo. Saj bi tedaj ugledala svojega ljubljenežega moža, katerega si v svoji fantaziji predstavlja kot krasnega Apolona. Revica ne ve, da je njen mož grd in šepav, ter si predstavlja njegovo telesno lepoto po dobroti in plemenitosti njegove duše.

Ko se dvigne zastor, vidimo v zgodnjem jutru pri vodnjaku židovske žene, ki govore o prihodu čudotvorca Kristusa. One so

različnega mnenja, ali stara Rut jih skuša prepričati o božanstvu preroka. Arsinoa, služkinja bogate Grkinje, zve ob tej priliki tudi o čudotvorcu, ter sklene, da bo nanj opozorila svojo nesrečno gospodinjjo. Kmalu pride ta v spremstvu svojega moža iz hiše. Njun brezskrben in prisrčen razgovor moti mladi stotnik Aurelius Galba, ki prinaša prefektov poziv Poncija Pilata na sejo, češ, židovska duhovščina se pritožuje čez krivega preroka ter zahteva sodbo. Nerad odhaja Arcezij od ljubljene žene, katera se kratkocasi po težki ločitvi s cvetjem. V tem jo obišče egiptovski zdravnik Kterifar, ki ji ponuja neko mazilo za ozdravljenje. Kmalu se izkaže, da jo je hotel ukaniti. Nesrečno ženo tolaži zvesta Arsinoe s čudotvorcem, ki bo še danes prišel v mesto. In glej, naraščajoči šum velike množice ga oznanjuje. Kmalu se prostor pred hišo napolni z ljudstvom, ki hiti Mesiji nasproti. Bolniki iščejo pri njem pomoči. Tudi Grkinja hoče to storiti. Ali židje se temu uprejo. Tedaj nastopi Marija Magdalena, katera zbranemu ljudstvu pripoveduje o dobrem pastirju, ki bo zapustil 99 ovac, da reši eno izgubljeno. Grkinjo pa opozarja, da je prava človeška sreča popolna le v notranjem, duševnem zadovoljstvu. Mesija se približuje. Vsi hite k njemu, tudi Mirtokle. On jo ozdravi, ali njegov svetli glas ji oznanjuje, da ga bo še pred sončnim zahodom proklinjala.

Prepolna sreče prihiti Mirtokle pred hišo nazaj, občuduje naravo in svojo krasoto, ki jo gleda v zrcalu. Ali za svojega soproga se mora še olepšati. Hiti v hišo po novo opravo. Ničesar sluteč se vrne Arcezij in Galba od posvetovanja. Galba se poslavlja, odhaja v Damask. Tu mu ni več obstanka, ker dnevno prihaja v stik z ljubljeno ženo svojega najboljšega prijatelja. V tem prinaša Arsinoe vest o čudežu, kar hipoma spremeni situacijo. Galba je od novice vznešen, medtem ko je Arcezij vničen. Njegova sreča, ki jo je zgradil in skrbno čuval s slepostjo svoje žene, je mahoma razrušena. Vesela pesem zadoni iz hiše, presrečna, lepa, videča Mirtokle prihaja svojemu soprogu nasproti, za katerega smatra lepega Galbo, kajti Arcezij se je obupan skrnil za vodnjakom. Njenemu vabljenju se Galba ne more dolgo upirati, v strastnem objemu daje duška svojemu dolgo zadržanemu nagnjenju. Kakor ranjena žival se tedaj zaleti Arcezij na svojega tekmeča, ter ga zadavi. Prestrašena Mirtokle kliče na pomoč šele, ko se podivjani Arcezij izgubi izpred njenih oči.

Težka naloga zadene sedaj Arsinojo, katera mora objasniti svoji gospodinjji pravo stanje stvari. Šele sedaj razume Mirtokle besede Marije Magdalene, češ, popolna sreča je le v notranjem zadovoljstvu. V želji, da vsaj deloma ohrani to le navidezno srečo, žrtvuje komaj pridobljeni vid. Nepremično zre v zapadajoče sonce tako dolgo, dokler ne oslepi. Arcezij se vrača domov, kjer najde zopet svojo ljubečo, slepo ženo.

V mraku zagledamo pastirja, ki nosi izgubljeno jagnje domov.

Predigra tej dramski pesnitvi predstavlja povest o dobrem pastirju, ki zapušča svojo čredo in gre v noč, da le najde izgubljeno ovčico.

M. P.

## Jules Massenet: „Manon“.

Massenet je tipični predstavnik elegantnega, dobro vzgojenega, kulturno prezrelega francoskega naroda. Fin in vglajen kakor je, ne sega pregloboko v tolmačenja duševnih konfliktov, marveč se rajši drži na površini, ter vblažuje na način, ki je lasten dobro vzgojenemu človeku, vse disonance življenja, ki bi mogoče žalile uho in občutke finega občinstva, željnega, da sluša in gleda »opero«. Celo za nas in mogoče ravno za nas, ki smo precej daleč od pudraste etikete, ima reprodukcija takega tipa umetnosti (a umetnost je to v vsakem slučaju) svoj osobiti čar. Še posebno, ako pridejo v poštev dela, ki so se kolikortoliko emancipirala od napuhnjene, neiskrene Grand opere. Med ta dela spada vsekakor tudi naša »Manon«, ki se je že po svojem intimnem libretu srečno izognila nesimpatičnemu pompu. Njen poudre in njen parfume pa naj nam služijo kot potreben in skoraj bi rekel, dobrodošel kontrast k naši preereelni in skoraj grobi vsakdanjosti.

Jules Emile Frederic Massenet je rojen l. 1842 v Montardu v Saint Eticunu. Umrl pa je l. 1912 v Parizu. Vzrastle je v težavnih prilikah in šele rimska nagrada, ki si jo je priboril na pariškem konzervatoriju, mu je osigurala tri leta brezskrbnega življenja. Po vrnitvi iz Rima se je v prvi vrsti posvetil operi, kateri je daroval mnogo uspešnih del, posebno pa med temi »Manon« (1884), »Werther« in »Jongleur de Notre Dame«. Libreto za »Manon« je predelal po znanem Prévostovem romanu. Razumljivo je, da se bolj epska snov ni dala popolnoma predelati za oder, marveč so tu povezane najmarkantnejše scene v eno celoto.

**I. dejanje** nam prikazuje sestanek Manone, ki jo na potu v samotnem dočaka v Amiensu njen brezvestni bratranec sergent Lescaut, z neizkušenim chevalierom Des Grieuxom. V mladih scih se kmalu vžge ljubezen in nepremišljeno skleneta zbežati v Pariz s kočijo, ki jo je Manoni poprej stavil na razpolago bogati Guillot.

**II. dejanje.** Des Grieux je sklenil, da izprosi od svojega očeta dovoljenje za ženitev. Zato mu piše obširno pismo. V tem pa ga moti Lescaut, ki v spremstvu preoblečenega Bretagnyja, oboževalca Manone, vdere v stan pod pretvezo, da zahteva zadoščenja za omadeževano rodbinsko čast. Namen pohoda pa je, da Bretagny opozori Manon o predstoječi odstranitvi Des Grieuxa po njegovem očetu, ter da jo pridobi zase. Dokler Des Grieux, osrečen, da je potolažil grobega sergeanta, pošilja pismo svojemu očetu, ter sanja o bodoči sreči, se Manon po težkih duševnih bojih poslavlja od njenega malega ali tako toplega koticčka. Des Grieuxa izmanijo iz sobe ter ga odvedo s silo, a Manon se požene v veliko, burno življenje.

**III. dejanje.** Razočarani Des Grieux želi le eno: da pozabi ime onega varljivega bitja, ki mu je zagrenilo življenje. Zato se posvečuje Bogu: postane abbé! Stari grof ne more zakriti finega ironičnega tona, s katerim spremlja ta novi nepremišljeni korak svojega občut-

ljivega sina. Ali Manon nima miru. Sredi največjega bleska, ki ga ji prireja bogati Guillot, se še spominja svojega ljubljenege chevaliera, katerega poišče v svetišču, v Saint Sulpieu. Vsak odpor je zaman, Manon končno le zmaga: abbé zbeži z njo v svet.

**IV. dejanje.** Ali to več ni nekdanja Manon. Ona je željna burnega življenja, onega življenja, kjer se nepremišljeno siplje denar. V igralnico hotela Transilvanija zavede tudi svojega chevaliera, katerega nagovori celo k igri. Pri tem ji pomaga tudi neskrupulozni bratranec Lescaut. Guillot, ki ne more preboleti, da ga je Manon zapustila, vstopi v igro s chevaliejem. Razburjen zaradi nežnih domenkov med Manon in Des Grieuxom provocira škandal, češ, da ga je chevalier okradel ter gre po stražo. Z njo pride tudi stari grof, ki poskuša še poslednjič rešiti svojega sina. Manon odvedo, ter jo kot propalo žensko obsodijo na deportacijo.

**V. dejanje.** Na potu v L' Havre pričakuje Des Grieux transporta obsojenih z namenom, da reši ljubljeno ženo. Lescaut mu pri tem pomaga. S silo se ne more opraviiti ničesar, ker so jim najeti ljudje iz strahu pred stražo vbežali. Za denar pa vodja transporta rad spusti Manon, saj je bolna, ter bo komaj prispela do cilja. Pri pogledu Des Grieuxa Manon oživi. Očita si vse svoje slabosti, ter želi popraviti vse, kar je storila slabega. Ali to je prepozno. Za njo ni več življenja. Ali še v smrtnem boju ne more zakriti svoje prirode, zvezda večernica se ji dozdeva kakor krasen dijamant...

M. P.

## DRAMA.

Uprava Nar. gledališča v Ljubljani je imenovala v priznanje zaslug g. režiserja prof. O. Šesta za višjega režiserja Nar. gledališča v Ljubljani.

Prve dramske premiere v letožnji sezoni so: Goethe: »Ifigenija«, Langer: »Periferija«, Shakespeare: »Zimska pravljica«, in Cankar: »Za narodov blagor«.

## OPERA.

Mirko Polič, naš novi operni ravnatelj, je rojen l. 1890 v Trstu, kjer je študiral konservatorij. Svoje muzikalne študije je nadaljeval na Dunaju in Pragi, kjer je bil vpisan na pravni fakulteti. Postal je kapelnik »Dram. društva« v Trstu, ustanovil tam opero ter jo vodil od l. 1911 do 1913. Tega leta je šel z osješko opero v Dubrovnik in Split. Potem je študiral zopet na dunajski akademiji pri Schreckerju. L. 1915 pa je že direktor opere v Osijeku in vršilec dolžnosti upravnika do l. 1923. V sezoni 1923/24 je v Zagrebu tajnik opere in gre kot tak v Beograd za eno sezono.

Ravnatelj Polič je človek j dela, katero mu je sreča vedno venčala z uspehom. V Osijeku je ustanovil »Glasbeno šolo«, ki ji je bil dve leti ravnatelj. Pridno se je udejstvoval literarno v strokovnih listih in med drugim izdal 1922 gledališki almanah »Talijska«.



Pa tudi kot komponist je delal in še dela. Predelal je Lisinskega »Porina«, ki se je vprizoril v Osijeku. On je avtor kompozicij, simfoničnih skladb (2 suiti), muzike za dramo »Smrt majke Jugovića« (ki se je igrala pri vprizoritvah v Osijeku, Zagrebu in Beogradu) in dr.

Novemu ravnatelju želimo, da bi imel pri nas največ uspeha, predvsem pa, da bi ogrel srca ljubljanske publike za našo opero.

**Novi operni člani.** Na novo so angažirani v operi gg.: Čaleta Vika kot stalen gost, Jenik Mar., (sopran), Pótuček Božena (mezzosopran), Balaban Aleks. (bariton), Holodkov Pavel (bariton), Orlov Dimitrij (tenor), Rumpelj Emil (bas) in primabalerina Tuljakova Mar., ki je soloplesalka in učiteljica baletnega zbora.

**Ljubica Stiligojeva** je dobila enoletni dopust v svrhu pevskih študij v Italiji.

**Operne novitete.** Opera pripravlja za sedaj dela: »Nabor« (Gerbič), »Povratek« (Hatze), »Eva« (I. B. Foerster), »Tannhäuser« (Wagner) in »Figarova svatba« (Mozart).

**Prenovitev opernega odra.** Operni scenarij so prenovili in dali odru večjo prožnost; orkester je poglobljen na potrebnih mestih in rampa regulirana. Na ta način bodo dobile vprizoritve lepši okvir in akustika se bo povečala.

**Operni orkester** je spopolnjen na 40 članov.

## DANILO.

### Oj predpust, ti čas presneti!

Moj prijatelj Aleksander Martinc ali Škenderbeg della Barca je bil član našega pisateljskega društva ter je z nami delil vse bridke ure in veselje, še celo pomagal je društvu seliti se iz Starega trga, kjer nas je neki hišnik dobesedno ven vrgel; češ »ta prokleta študentarija mora ven«. Izgovorjeno — storjeno. Začasno smo se pa preselili v njegovo stanovanje, kjer je imel sobo s posebnim vhodom.

Naš Škender je imel mnogo smisla za lepoto, za literaturo in kar je vzvišenega. Če rečem lepoto, mislim na ženske, če govorim o literaturi, mislim na Prešerna, Schillerja in Heineja. Heine, kajpada, ta mu je najbolj ugajal in tega je prav rad citiral; bila sva si edina v tem, da nama Heine poleg Prešerna najbolj iz srca piše. — Torej naše članstvo je bilo stalen gost pri plesnih vajah in plesnih prireditvah v tovarni za peči; to se pravi pri Legatovih, ki so imeli koncem osemdesetih let v Krakovem tovarno za peči in kjer je bila velika salonska soba za naše plesne. Starejši sin Viktor pa je bil tudi moj sošolec in dragi drug.

Ob neki godovni priliki je bil na programu elitni ples in piknik. Zahajale pa so v to društvo kaj odlične rodbine s hčericami, katere so tudi skrbele z domačo gospo mamo na čelu za najrazličnejša jedila in prigrizke ter solidno pijačo. Dolžnost vsakega plesalca pa je bila, da preskrbi najmanj eno cvetočo podvezo za svojo plesalko in druga manj dragoceno za drugo plesalko. Gospodične so se zavezale preskrbeti kotilijonske »ordene«.

Kotilijon je bil v tistih časih kaj odličen ples. Kajpada naše društvo ni smelo biti zadnje in na seji smo računali, koliko bodo stale cvetice, fijakar, rokavice, kravate — saj to so bile velevažne stvari.

Naša blagajna, blagajnik Franc Eržen in privatno naše premoženje niso zmogli vsega tega. Treba je bilo budget zboljšati in to je bilo mogoče edino s posojilom. Ali naši viri so bili že itak izčrpani do zadnjega. Toda Škender, brihtna glava, nasvetuje — zastavljalnico.

Soglasno sprejeto. Toda kaj naj zastavimo? Nanosili smo k Škendru obleke, gledališko kukalo in druge vrednostne stvari, on pa je vse to lepo nabasal v veliko novo pisano košaro, pokril z lepim prtom, kakor se ncsijo potice k žeganju in njegova postrežnica je vse to na tihem odnesla v zastavljalnico. Dobili smo več denarja kakor smo ga potrebovali.

Vse je šlo tisti večer po sreči; člani našega društva nobel od pet do glave, ali od glave do pete, zabava na višku, kotilijoni po prsih vseh in celo trakovi na ramah. Dolgo smo uživali te spomine na naših društvenih shodih.

Pozabili pa smo ob takih prilikah popolnoma na zastavljene objekte in naše obveznosti. Pa nas je Škenderbegova teta nekega dne energično spomnila.

Prišla je v naše društvo in prašala: »Ksandi, kje pa imaš svojo novo poletno obleko?« Ksandi je preminjal vse barve ali obleke le ni bilo v omari.

Škenderbeg della Barca je znal ta primanjkljaj kaj spretno v svoji omari maskirati s tem, da je vso staro garderobo in še od svojega papana nekatere stvari pobesil prav od spredaj v omari ter s tem primanjkljaj omilil. To je tudi držalo, dokler ni teta nekega dne potuhtala, da manjka Škendrove obleke.

To pa še ni bilo zadnje. Bližala se je Velika noč in naše obleke in drugi predmeti so bili v zastavljalnici zajedno s košaro, v kateri je nosila ta brumna teta za Veliko noč v cerkev žegnati potice, šunko in pirhe.

Dolgo se nismo mogli zjediniti, kedaj pošljemo po košaro v zastavljalnico, kajti kadar je imel Škender denar, ga jaz nisem imel in drugikrat ga zopet Eržen ni imel. Ni kazalo drugega, če smo hoteli rešiti našega Škendra, da zastavim svojo uro, edino vrednoto in tako je stvar tekla kakor namazana.

\*  
\*  
\*

Pa je že tako, če gredo mladi fantje na ples: hudiču še dušo zapišejo, ne pomislijo pa, kako in kdaj jo bodo rešili.

## RAZNO.

Tristan Bernard, francoski dramatik, je znan tudi radi svojih veselih dogodivščin, ki jih rad pripoveduje v družbi. Da ga čujemo!

Pri antikvarju.

»Koliko stane ta kip?« vprašam.

»120 frankov.«

»No, recimo 80...!«

»To je kakor podarjeno, vas zagotavljam. Ampak ker ste vi, naj bo. S takim možem se pa res ne bom prerekal o ceni«, pravi antikvar.

Verjemite mi, da nisem imel namena kupiti kip, a prikupljivi trgovčev ton me je zadržal v trgovini. Saj veste, da je vsak pisatelj vesel, če ga poznajo vsi mogoči ljudje. Kdo bi tajil?!...

... 80 frankov? Dal sem jih.

»Pošljite kar na dom!«, pravim.

»Se razume, dragi gospod!... In — in vaše cenjeno ime?«

V klubu.

Prijatelj ga nagovori:

»Sedaj pa že lahko igram. Pravkar sem se sijajno naspal...«

»Kje vendar?«, vpraša Bernard.

»Tu v dvorani, seveda.«

Klub je imel res krasno dvorano z udobnimi fotelji in mehкими kanepeji...

»Nikjer se ne napiš tako sladko«, nadaljuje prijatelj.

»Kaj še! Da bi ti poznal mojo študijsko sobo!«, odgovori Tristan Bernard.

V opereti.

Tam sedi nekega večera s prijateljem.

Na odru je pel ženski star. Dama ni imela nobenega glasu, komaj glasek. Poleg tega je tako slabo izgovarjala, da je ni živa duša razumela. Toda bila je zelo lepa.

Tr. Bernard zašepeče prijatelju:

»Glej, to je edina ženska, ki bi ji lahko zaupal skrivnosti.« — —

V drami.

Pokaže prijatelju majhno srčkano igralko in pravi:

»Poglej, tega čmrljička ne moreš zgrešiti. Igra izključno samo sobarico, ki prinese na srebrni tasi milostivi vizitko v salon. Ima 150 frankov gaže in mora revica vzdrževati svojo staro mater, dve mali sestrici in 80PS avto.«

\* \* \*

Aleks. Piron, Voltairov sodobnik, je bil izvrsten improvizator, ki je verze kar iz rokava stresal. Voltaira ni mogel trpeti. Ko je Voltaire nekoč čital v družbi svojo igro »Semiramis«, je opazil brihtni Piron, da je mnogo

mest sličnih in skoro prepisanih iz Racina in Corneilla. Pri takih mestih se je vedno prijazno priklonil.

Voltaire je postal nervozen, prekinil čitanje in je vprašal:

»Kaj pa vendar uganjate?«

Piron pa mu je mirno odgovoril:

»Le čitajte dalje! Veste, jaz imam navado, da pozdravim, če srečam znanca...« —

Ko je pozneje Voltaire s svojo igro v gledališču strahovito propadel, je vprašal Pirona:

»Kaj mislite pa vi o moji drami?«

Piron mu je odgovoril:

»O, saj vas poznam, Vi bi mi privoščili, da sem jo spisal jaz!« —

---

## Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

### Drama:

Začetek ob 20. uri zvečer.

3. oktobra, sobota	<b>Ifigenija na Tavridi</b> , premijera . . . . .	Izven
4. „ nedelja	<b>Vozel</b> . . . . .	Izven
5. „ ponedeljek	<b>Ifigenija na Tavridi</b> . . . . .	Red B
6. „ torek	<b>Zaprto.</b>	
7. „ sreda	<b>Periferija</b> , premijera . . . . .	Izven
8. „ četrtek	<b>Ifigenija na Tavridi</b> . . . . .	Red E
9. „ petek	<b>Pegica mojega srca</b> . . . . .	Red A

### Opera:

Začetek ob pol 20. uri zvečer.

1. oktobra, četrtek	<b>Mrtve oči</b> , premijera . . . . .	Izven
2. „ petek	<b>Zaprto.</b>	
3. „ sobota	<b>Hoffmannove pripovedke</b> . . . . .	Red A
4. „ nedelja	<b>Netopir</b> . . . . .	Izven
5. „ ponedeljek	<b>Zaprto.</b>	
6. „ torek	<b>Mrtve oči</b> . . . . .	Red C
7. „ sreda	<b>Manon</b> . . . . .	Red D
8. „ četrtek	<b>Zaprto.</b>	
9. „ petek	<b>Aida</b> . . . . .	Red F